

**Lov av 17. august angaaende Jords og Skovs
Udskiftning af Fællesskab¹**

Etter framlegg fra lov-committeen,
behandling i special - (eller Hoved -) Committeeen,
behandling i Revisjons - Committeeen,
behandling i Odelstthinget, dels 1, dels 2 ganger,
behandling i Lagthinget, dels 1, dels 2 ganger,
og dels behandling i Plenum (samlet Storting)
synes loven å ha fått denne utforming og ordlyd:
..... §

§ 1. (Plenum)

Hvor Fælledskab i Jord eller Skov paa Landet finder Sted, skal enhver Lodseier være berettiget til at fordre af dem, der have Andeel i Sameiet, at blive Udskiftet, og at disse samtlige skulle deltage i Udskiftnings-Omkostningerne i Forhold til den Skyld, hvortil Enhvers Deel i Matriculen er ansat, og uden Hensyn til den Afgang i Matriculskylden, som ved nogen Eiendom formedelst Aftag maatte have fundet Sted.

§ 2. (Plenum)

Naar de beneficiarir eller Embedsmænd tillagte Gaarde blive udskiftede af Fælledskab, foreskyder det beneficerede Godsdes Fond for de førstnævnte, og Statscassen for de sidstnævnte, som af Brugeren erstattes med et aarlig Afdrag af en Tyvendedeel af den foreskudte Sum med Renter.

§ 3.

Alt Staten eller Offentlige Stiftelser tilhørende, saavel som Beneficeret Gods, skal, naar det er bøkseledigt, førend det igjen bortbøkseles eller afhændes, udskiftes, dog kunne de saadant Gods tilhørende Sætermarker med Havnegange, saavel som Fjeldbeiter forblive i Fælledskab, naar ingen af de Lodhavnende forlange ogsaa disse udskiftede. Udskiftnings-Omkostningerne forskydes af Statscassen, af de offentlige Stiftelser, eller af det beneficerede Godsdes Fond, og erstattes saaledes som forhen foreskrevet er.

¹ Lovteksten er avskrift av ett notat S. Tveiten (1958) har utarbeidet. Notatet er ikke utgitt. Notatet er arkivert ved Institutt for planfag og rettslære, NLH.

§ 4.

Naar en Jorddrot forlanger Udskiftning, og vil udlægge de dermed forbundne Omkostninger, er hans Leilending uberettiget til at modsætte sig samme. Naar Leilending attraaer Udskiftning af den ham tilbøxlede Gaard, er Jorddrotten uberettiget til at Modsætte sig samme.

Udskiftnings-Omkostningerne erstattes Leilendingen med aarlig Afdrag af den Tyvendedeel af den foreskudte Sum med Renter.

Attraaer Jorddrotten Udflytning af Bygninger, blive de dermed forbundne Omkostninger for Jorddrottens egen Regning.

Om nogen har Løs Landskyld af en Eiendom uden Bygselraadighed, er han ikke pligtig til at deltage i Udskiftnings- eller Udflytnings-Omkostningerne.

§ 5.

Saa længe Skov ligger i Sameie, maa ingen af Lodeierne uden med fælles Samtykke aavirke mere deri, end til Gaards Fornødenhed af Bygnings- Tømmer samt Gjærdes- og Brændfang samt Kul.

Aavirkes mere anten af Tømmer, Bjelker, Brændved eller hvilket som helst Slags, skal den dobbelte Værdi af det Aavirkede være forbrudt til Medeierne.

§ 6. (Plenum)

Eierne af de Gaarde, som 8 Aar fra denne Lovs kundgjørelse maatte befindes ikke at være udskiftede saavel i Skov som i al den Jord og Mark, der beqvemmelig kan blive Opdyrket til Ager eller Eng, skulle, saalænge indtil disse Gaarde behørigen ere udskiftede, tilsvare den almindelige Landskat af samme med en Fjerdepartes Forhøielse.

Samme Bestemmelse gjelder for dem som have sine Agre eller Enge indeelte i Teiger, under een Indhegning, og hvor Opsidderne vel have hver sine Teiger, men hvor disse ere saaledes sammenblandede, at ingen af dem kan frede sin Jord.

For denne her paabudne Forhøielse i Landskatten skulle dog de Steder fritages, hvor særdeles Naturaarsager maatte lægge Hindringer i Veien for Udskiftningen eller hvor Ophævelse af Fælledskab eller Magelag ikke hensigtsmæssig kan udføres, med mindre Udflytning maatte finde Sted, dog skal den Lodhavende som vil paa egen Bekostning foretage Udflytning nyde Udskiftning af Fælledskabet.

Beviset for, at en i Fælledskab værende Gaard er af det Heromhandlede Slags, paahviler Eierne.

§ 7.

Det staae enhver Lodhavende som ønsker at udskiftes af Fælledskab, frit for først at forsøge i Mindelighed at forenes med de øvrige Lodhavende derom, og naar alle, deriblandt ogsaa den private Jorddrot og hans Leilænding, ere blevne enige, have de Ret til at udføre Udskiftningen mellem sig indbyrdes, dog at et skriftlig Document opsættes over saadan Forening, hvori den enhver Lodseier tildeelte Eiendoms Beliggenhed tilligemed dens Grændser, strækninger og Rettigheder beskrives. Deslige Documenter kunne skrives paa ustemplet Papir og skulle læses inden Retten ved første eller andet Thing, samt ordlydende indføres i Jurisdictionens Adkomst Protocol.

Forsaavidt Udskiftningen vedkommer offentligt eller Beneficeret Gods, er den først gjældende efterat den fra det offentliges Side er bleven approberet.

Har det ved den mindelige Udskiftning ikke blot været skiftet Jord mod Jord, men Mellemlag har fundet Sted enten i Penge eller andet, bør den Forandring, som Mellemlaget maatte foranledige, bestemmes ved en Skyld-sætnings- Forretning, som de af Sameierne, imellem hvilke Mellemlag har fundet Sted, bør bekoste.

§ 8.

Har dem mindelig Forening imellem de Lodshavende indbyrdes ikke fundet Sted, og Udskiftningssag, efterat være behandlet ved Forligelses- Commissionen, som uforligt, er henvist til Retten, indstævnes den til Retshandling paa Aastedet, og udføres da Udskiftningen af Sorenskriveren og fire af Fogden opnævnte Skjøn- og Taxations Mænd.

§ 9.

Situationskarters Optagelse til Brug ved Forretninger paa Aastedet maa ikke paabyrdes Udskiftnings-Forretningens Requirent, men vil eller nogen anden Paa-gjældende have den Strækning, som skal udskiftes, kunstmæssigen Opmaalt og Kart derover optaget, bliver det for hans Regning.

§ 10.

Førend nogen Udskiftning af Fælledskab mellem Mand og Mand foregaaer, bør de Eiendomme, hvoraf Udskiftningen skal finde Sted, ved Skjel og lovlige Mærker adskilles fra de tilgrændsende Eiendomme, saaledes, at de yderste Grændser mod Naboeiendommene paa det nøiaktigste bestemmes.

§ 11.

Hvor Jord eller Skov ligger i fuldkomment Fælledskab, eller hvor ingen af Lodseiernes særskildte Andeel deri er udmærket, skeer Udsiftningen efter den Skyld, hvortil de Gaarde eller Gaardeparter som udskiftes, er ansatte i Landets, ved denne Lovs Bekjendtgjørelse gjeldende Matricul, uden Hensyn til den Afgang i Matriculskylden, som ved Aftag maatte have fundet Sted; alt forsaavidt Hævd eller anden lovlig Adkomst ikke maatte begrunde for nogen af Lodeiernes særdeles Rettigheders Udøvelse i Sameiet, som da af Retten bliver at paaskjønne, og i Overensstemmelse dermed enten at følge eller forkaste.

Hvor derimod saadant Teigebytte finder Sted, som denne Lovs § 6 omtaler, skal de omhandlede Eiendommers Udsiftning skee uden Hensyn til disse Skyldsætning, saaledes at enhver nyder fuld Erstatning paa et Sted for hvad samme fratages paa et andet, enten i større Strækning, bedre Bonitet eller paa anden Maade.

§ 12.

Twistgheder om Eiendomsret, indbyrdes Rettigheder eller Brug i sameiet, paakjendes af Retten, hvis Kjendelse af den paagjældende, kan paaankes til høiere Ret; hvorimod Twistigheder angaaende selve Deelingen og Delingsplanen endelig afgjøres ved Overskjøn, som dog ikke kan begjæres efter Aar og Dags Forløb, at regne fra den Tid Forretningen er sluttet.

§ 13.

De dele af Hjemmarken eller de udenfor samme dyrkede Jorder, som ved Udsiftningen tilfalde en Lodeier, udlægges saavidt mueligt samlede paa eet Sted.

Efter samme Grundsætning, og med Hensyn til Ethvert Brugs oprindelige Skyld, Udskiftes Udmarken og den i samme værende Skov, hvorved der under Opgangs- Forretningen nøie hensees til Jordarterne, Trærnes Godhed, Førlighed og Værdi, deres Væxterlighed, Udstrækningen af Jordsmonner, hvopaa de staae, deres Beskaffenhed, Tømmer, Ved- og Kultransporternes Lethed eller Besværlighed, om der gives Havning, Leilighed til Sæter, Kuller eller Tjærebrænding, og hvilke Servitutter der hvile paa Skoven, alt for at Udlodningen af enhver Andeel kan blive saa nøiagtig og rigtig som mueligt, ei blot med Hensyn til Udstrækning alene, men efter Bonitet og Værdie.

§ 14.

Hvor der i Sameie ere Myrstrækninger, som ere tjenlig enten til Dyrkning eller til Tørveskjær, bør disse særskiltdt udskiftes, naaer nogen af de Lodshavende forlanger det, og derhos udlægges fornøden Sætteplads og Vei, alt efter de samme Regler som for anden Udskiftning. Tangstrande eller Øer og Holme, hvorpaa Tang skjæres eller opsamles, og som hidtil har været brugte i Fælledskab, skulle ogsaa være Udskiftning underkastede, naar nogen af de Lodhavende det begjærer, ligeledes efter de samme Regler som for anden Udskiftning.

Forefalder i Sameiestrækning Eiendomspladse, der blot have Ret til Havnegang, Bygningstømmer, Gjerdefang og Brændeveed til Fornødenhed, bør der til disse Pladse udlægges en til den Rettighed, de tilkomme, efter Rettens Skjøn forholdsmæssig Andeel i sameie, Førend dette imellem Lodseierne deles.

§ 15.

Hvor Fiskerie i Indsøe, Elv eller Vaag er Fællig, skal, naar nogen af de Lodshavende forlanger det, af Retten under Udskiftningen Enhvers Rettighed bestemmes, saasom, hvorvidt han maa sætte sit Garn, paa hvilke Steder han maa have sitt Opdræt, til hvad Tid han maa fiske, og med hvilke Redskaber med videre, alt efter den Adkomst Enhver maa kunne bevise, eller i Forhold til den Andeel han i Sameiet maa tilkomme.

Ingen maa betages sin hidtil efter lovlig Adkomst havte Leilighed til Fiskested, til at tørre Garn og til Opdræt, sin plads til Fiskevirkning og Baadenøst, eller hvad videre Beqvemmelighed der behøves til at drive eller afbenytte Fiskeriet.

Enhver bør derfor ved Udskiftningen tildeles sin Lod saaledes, at han kan afbenytte sit forrige Fiskerie, hvad enten det maatte blive nødvendigt at udlægge ham enkelte fra Hovedlodden særskilte Stæder, eller ikke, og kan Udskiftningen ikke indrettes derefter, bør de til Fiskerie fornødne Steder blive i Fællig, forsaavidt ikke Vedkommende derom i Mindelighed træffe anden Forening. Det bliver forøvrigt Rettens pligt at tage enhver af de Lodhavende fremsat Paastand, opgivet Omstændighed, saavel som alle forekommende Fordele og Mangler ved de Lodder, der udskiftes, i høieste Betragtning, for derefter at kunne jevne og bestemme en rigtig Deling.

§ 16.

Grændselinierne mellem de udskiftede Lodder betegnes med saadanne kjendelige Skjæl og Mærker, som Stedet Frembyder eller tillader.

§ 17.

Udskiftings- Omkostningerne beregnes som for andre Aa-
stedssager, og for een Forretning, i hvor mange Lodhav-
ende end deltage i det Sameie, der Udskiftes.